

50 anys de lluita veïnal

Editorial

ÍNDEX

Editorial.....	3
Mirem endavant	
Àlbum de cromos - 50 anys de l'AVV.....	4
La lluita pels equipaments.....	4
Lluita per l'escola pública.....	7
Davant els canvis del barri.....	8
Defensa de l'espai públic i patrimoni.....	10
Canvis del barri i afectacions.....	12
Mobilitat, medi ambient i maneres de fer.....	14
Solidaritat, cuidar-se i més.....	16
50 aniversari de la FAVB.....	18
Tauler de notícies i denúncies.....	22
Campanya de la Plataforma d'Educació per reclamar més recursos per a l'escola inclusiva	
El treball de l'AVV reconegut en la darrera edició dels premis Sant Martí	
Per un Pla d'Equipaments	
La lluita veïnal de les dones puja a l'escenari	
Assemblea General Ordinària	
Mercat de segona mà, i molt més	

Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou

Rambla del Poblenou, 49, 08005 BCN Tel. 933 569 732
 elpoblenou@elpoblenou.cat www.elpoblenou.cat
 Secretaria..... dilluns, dimecres i dijous de 7 a 9 h
 Assessoria urbanística..... dimecres de 7 a 9 h (concerteu hora)

Fes-te soci/sòcia

Perquè els problemes del barri surtin a la llum i es resolguin ens cal ser una entitat forta, és per això que la teva aportació és important.

- La nostra entitat està formada de persones com tu, unes només aporten poc més d'un euro al mes de quota, altres hi dediquen part del seu temps lliure en la defensa del barri. De la manera que sigui, com més serem més força tindrem.
- Rebràs la revista *El Poblenou* a casa i tindràs dret a estar informat i a participar en la vida interna de l'entitat.
- Ser soci/a de la nostra entitat no comporta cap avantatge material: no som una empresa de serveis ni depenem de cap administració. Les quotes de socis són bàsiques per garantir la nostra independència.
- L'única condició per ser soci és que estimis el barri.
- L'únic benefici que tindràs és la satisfacció de contribuir a fer-lo més habitable.

Alta de soci/a

Nom i cognoms:
 Adreça:
 Població: CP:
 Telèfon: @ mail:
 DNI:
 Quota anual: 20 € ☐ Quota de suport de € ☐
 Domiciliació del pagament a través de la Caixa/banc:
 IBAN:
 (Signatura)

Revista *El Poblenou* n.120
 DESEMBRE - 2022

Edició:
 Associació de Veïns i Veïnes del Poblenou

Equip de Redacció: Salva Clarós, Montse Milà, Marc Andreu, Joan Maria Soler, Estrella Pineda, Toni Coll

Col·laboradors: Pere Nieto, Carlota Falgueras, Amador Pisabarro, Teresa Núñez, Marika Challer, Carlos Azagra (dibuixant)

Coordinació: Toni Coll

Fotografies: Joan Maria Soler, Fons de l'AVV i Arxiu Històric del Poblenou, Fons de l'Arxiu Històric de la Favb

Portada: Joan Maria Soler

Correcció: Josep Pascual

Disseny gràfic / maquetació: Joan Maria Soler

Impressió: Gràfiques Campàs

Tirada: 3.000 exemplars

Publicitat:
 comercial@elpoblenou@gmail.com
 Dipòsit legal: B-48543-97

El Consell de Redacció i l'AVVP no es fan responsables de les opinions expressades en les col·laboracions inserides a la revista, que han de considerar-se com a opinions personals dels sotsignats, tret de l'editorial i tot allò que està signat com a Redacció. La revista és de distribució gratuïta i es finança a través de la quota dels socis de l'AVVP i dels espònsors i anunciants (la línia editorial és absolutament independent d'aquestes institucions i empreses).

Mirem endavant

Cinquanta anys de vida no és poca cosa, però tampoc és gaire; tot i això el barri, la ciutat, el país i el món han canviat molt en aquests anys. El pas del temps no és cap mèrit per ell mateix, ni els canvis són positius o negatius per ells mateixos, n'hi ha de tota mena. Però podem assegurar que els canvis que han estat fruit de les lluites veïnals sempre han afavorit la gent del carrer.

El Poblenou té merescuda fama de barri obrer i lluitador, afortunadament avui la reivindicació i el teixit associatiu divers formen part activa del seu ADN.

L'any 1972 es va constituir l'associació de veïns i veïnes. Abans al barri ja hi havia hagut fortes reivindicacions, com l'oposició a l'anomenat Pla de la Ribera, un projecte especulatiu que la gran mobilització veïnal va obligar al consistori franquista a retirar.

L'Associació de Veïnes i Veïns, davant el greu dèficit de places escolars, es va estrenar iniciant una campanya per aconseguir un institut d'educació secundària públic —no n'hi havia cap. I va continuar reivindicant l'arribada del metro al barri, l'Ateneu Popular La Flor de Maig i la transformació del patrimoni industrial en equipaments culturals i cívics.

En aquests anys s'ha aconseguit, conjuntament amb altres col·lectius del barri, la construcció d'escoles bressol, de primària, instituts, la biblioteca, els casals, ambulatoris, àrees esportives, equipaments culturals, incidir en el disseny del 22@ i de Glòries...

Continuem contribuint a la cohesió del barri i a l'impuls de projectes comunitaris mitjançant el pla de desenvolupament comunitari Apropem-nos. I treballlem en comissions d'educació, salut, habitatge, patrimoni i memòria històrica,

dones, sostenibilitat i crisi climàtica. La revista vol recollir les inquietuds, problemàtiques i iniciatives de les entitats i persones que viuen al barri, una revista que enguany ha rebut el Premi Sant Martí.

Després de repassar d'on venim, què hem anat fent i què fem, el futur ens porta a continuar reivindicant equipaments per a una població que creix, la millora de la xarxa de transport públic, un parc d'habitatge social públic de lloguer, més zones verdes, la implantació de les energies renovables i l'impuls d'una indústria urbana sostenible.

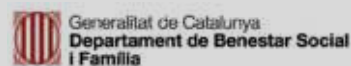
Res de tot això no hauria estat possible ni seria possible avui sense la dedicació i el compromís de moltes persones que han regalat i regalen una part del seu temps per millorar les condicions de vida del veïnat. Persones de procedències diverses que tenen mirades diferents i complementàries del que era, és i ha de ser el barri.

S'ha fet i es fa molta feina, no sempre hem aconseguit allò que ens proposàvem, però el balanç és positiu. I per això volem continuar acumulant anys de treball i volem fer-ho sent cada dia més, teixint xarxes amb els altres col·lectius del barri, perquè d'aquí a cinquanta anys les noves generacions visquin en un barri més digne, més just, més sostenible i més solidari.

Com veieu aquesta revista està dedicada a recordar tot això, que el barri d'avui, com la ciutat de Barcelona, s'ha fet a cops de reivindicació veïnal. Un llegat col·lectiu que no hem d'oblidar. No evocuem el passat per nostàlgia sinó perquè la història ha de ser escola de futur. El format d'àlbum de cromos comporta textos breus i inevitablement hem hagut de deixar moltes coses al tinter. Disculpeu-nos.

La Junta de l'AVVP

Esponers:

La lluita pels equipaments

La cooperativa de consum **La Flor de Maig**, fundada el 1890, va esdevenir la més important de Catalunya. Ofegada pel franquisme, es va privatitzar pels anys 50. El barri la va recuperar el 6/12/1978 després d'una intensa campanya de l'AVV; entre altres accions, va instal·lar una caseta de fusta a la Rambla per recollir signatures.

La Flor de seguida va esdevenir un focus social i cultural emblemàtic. Va impulsar moltes sinergies entre col·lectius, com les **Festes de Maig**, que han esdevingut una segona festa major del Poblenou. A final del segle XX, però, havia perdut l'impuls inicial i el 2003, malgrat les protestes veïnals, l'Ajuntament decideix no pagar més el lloguer del local.

L'octubre de 2012, a l'abric del 15M, el barri recupera la Flor de Maig per mitjà d'una **ocupació**. La propietat la porta als tribunals, però la resistència veïnal força que, un dia abans de celebrar-se el judici, l'Ajuntament compri l'edifici i en respecti l'autogestió. El 2016 el consistori hi fa importants obres de rehabilitació.

El 1998 el Poblenou tenia en marxa cinc grans plans urbanístics. L'AVV calcula amb gran precisió, com s'ha demostrat posteriorment, que el barri duplicaria la població. I no tenia cap biblioteca pública, ni cap escola bressol pública, ni casal de joves, només un casal de gent gran absolutament insuficient...

Davant aquest panorama trenta entitats signen un manifest amb què reclamen urgentment un **Pla d'Equipaments** a un Districte que es negava a fer aquesta planificació. Llavors es crea la Comissió d'Equipaments, que engega una potent campanya que va concloure en una assemblea massiva a l'Aliança el 19/10/2000 i una gran manifestació l'endemà.

Finalment el 7/07/2001 s'aprova el reclamat Pla d'Equipaments elaborat amb la participació ciutadana. El text preveu trenta-dues instal·lacions noves (casals de gent gran, centres culturals, ambulatoris, escoles -bressol, CEIP i IES- residències per a gent gran, àrees esportives, biblioteca...) Va ser el primer Pla d'Equipaments aprovat a la ciutat.

Una llarga dècada de reivindicacions de l'AVV i un jove mort accidentalment dins la fàbrica abandonada (motiu de la petició popular de dimissió del regidor del Districte, García España) és el que va costar al Poblenou la rehabilitació com a equipament de l'històric centre tèxtil de Can Felipa, **CÀTEX**, on havia treballat Durruti.

La fàbrica **CÀTEX**, propietat de la família Vilà des de 1877, va tancar el 1978. El nom popular de **Can Felipa** ve de qui la va fundar el 1856, Felipe Ferrando. Després de manifestacions sota el lema «CÀTEX per al barri», l'Ajuntament compra la nau principal a canvi de permetre construir els habitatges del carrer Bilbao.

S'acorda fer-hi una piscina provisional, que s'estrenarà el 1989, i un centre cívic, que obrirà dos anys més tard. L'espai acull llavors l'esplai MOVI i diverses entitats del barri, moltes provinents de La Flor de Maig. Uns anys més tard les entitats protesten contra que es destinin els seus espais a serveis municipals.

Aprovat el Pla d'Equipaments, el repte és que passi del paper a la realitat, per aquest motiu la Comissió Proequipaments continua funcionant com a marc veïnal unitari que assumeix la defensa dels equipaments del Pla davant les administracions responsables (Ajuntament o Generalitat).

Per fer aquest seguiment, l'1/02/2002, mig any després de l'aprovació del Pla, la comissió ja convocava una nombrosa assemblea al teatre de Can Felipa. I el 27/04/2003 es va fer una festa reivindicativa, «Equipaments ARA!», a la rambla del Poblenou en demanda de solucions concretes.

El desencís amb els polítics va portar a citar els candidats a la Generalitat a una taula rodona a Can Felipa davant un notari que va aixecar acta de les seves promeses sobre els equipaments del Poblenou. La selecció de cartells mostra la quantitat de convocatòries. Un lema recurrent va ser «**Moltes obres però pocs equipaments**».

La lluita pels equipaments

Incomprensiblement, fins al 2009 al Poblenou desenes de milers d'habitants del barri no teníem cap **biblioteca pública** al costat. Des de l'inici, l'AVV l'ha estat reclamant, però continuament ha estat la promesa incomplerta dels regidors. L'any 1984 el regidor García España ens va assegurar que aniria a Can Felipa,

però el 1990 el regidor Nadal se'n va desdir i la demanda va quedar en l'aire. Per acabar-ho d'adobar, el 2000 la Caixa tanca la petita biblioteca que tenia a la Rambla. La pressió del veïnat contra l'entitat bancària va aconseguir que no es vengués l'immoble i s'hi establís l'actual Ciberaula.

El regidor Narváez fixa per al 2004, «Any del Llibre» i del Fòrum de les Cultures, la inauguració de la biblioteca, però un cop més s'ajorna. Davant les crítiques el Regidor envia una carta a aquesta revista anunciant que té el pressupost per al 2007. Però no va ser fins al 26/04/2009 que la biblioteca no va obrir les portes.

El 1998, alertats per l'Arxiu Històric, els joves de La Fàbrica i l'AVV aconseguíen **aturar l'enderrocament de Can Saladrigas**. El 2004, amb la lluitadora Pepita Barrachina al davant, s'aconsegueix traslladar a una part d'aquesta fàbrica el Casal de Gent Gran Taulat fins llavors a la Rambla, a l'espai que anys després es remodelaria per a fer-hi el Casal de Barri. A Can

Saladrigas també s'hi instal·la el Centre d'Imatgeria Festiva, un espai reivindicat de temps enrere per la Colla del Drac. L'**èxit de la biblioteca** va palesar la necessitat d'ampliar-la amb les dues plantes superiors que quedaven lliures, però per urgències educatives es van destinar, de manera provisional en principi, a l'Institut El Joncar.

El 2003, l'AVV amb la Comissió Proequipaments va instal·lar catorze **panells** metàl·lics als indrets on es reclamaven equipaments. Molts d'aquests equipaments han vist la llum fruit de la insistència dels col·lectius més interessats. La llista és molt llarga: Casal de Joves, Casals de Barri, Escola d'Adults, Residència de Gent Gran, Sala Beckett, Torre de les Aigües, Perequarto...

Lluita per l'escola pública

Que no hi hagués cap **escola bressol pública** al barri indignava l'AVV. El 1989 es va convocar una concentració davant la seu del Districte per reclamar-ne una. En el Ple següent del Districte, el 18/05/1989, es va programar fer-la als baixos de Can Felipa, però en aquest espai s'hi va posar provisionalment la piscina i va quedar ajornada sine die la promesa.

El 1999 l'AVV crea la Comissió de Llars d'Infants del Poblenou, que un cop al mes es posa a la Rambla per fer pública la petició. El 5 de juny, amb els esplais del barri, es va fer una jornada per reclamar que es fes una escola bressol pública al **Xalet de la Paperera**, que estava taptat. El 2002 l'edifici es va enderrocar per fer-hi l'escola.

El 1972 la naixent AVV constata que hi ha un dèficit de 6.000 places escolars i inicia la campanya «**Wad-Ras, algun dia seràs nostre**» per reclamar un institut als terrenys municipals de davant la presó: 8.000 signatures, assemblees, preinscripcions reivindicatives i un gran mural demanant l'institut. El 1980 es posa la primera pedra al solar.

Actualment la **Plataforma en Defensa de l'Educació Pública** del Poblenou la formen representants de les escoles i instituts del barri i de l'AVV. Hi participen les escoles: les Acàcies, l'Arenal de Llevant, la Flor de Maig, la Llacuna, la Mar Bella, Pere IV, Sant Martí, l'Auditori; i els instituts: Front Marítim, Quatre Cantons, Maria Espinalt i Joncar.

Va néixer a partir d'un grup de persones de l'Assemblea Social del barri i de participants de l'antiga Plataforma per l'Educació Pública del Poblenou, formada davant la manca de places escolars de P3 al barri. Vol defensar l'educació pública de qualitat, reivindicant davant l'Administració que se solucionin les mancances a través de reunions i accions col·lectives.

Fa anys que reivindiquen una planificació escolar seriosa per part del Consorci d'Educació, conseqüent amb la necessitat d'escoles i instituts al barri. No volen ni la massificació d'alumnes, ni els bolets que estan suportant les escoles i instituts del barri des de fa més de 10 anys. Les **mobilitzacions** han estat una eina persistent, una de sonada va ser el 19/04/2015 amb mil persones reivindicant instituts.

Davant els canvis del barri

El 1965 grans propietaris de terrenys industrials del Poblenou van voler reconvertir les seves fàbriques en sòl edificable. Era el **Pla de la Ribera**. Afectava del carrer Enna —ara Ramon Turró— fins al mar. El 1971 l'Ajuntament el reactiva, però la reacció del barri en ple franquisme, amb la presentació de més de 8.000 impugnacions, el va fer aturar.

Els **J100 del 92** serveixen de pretext per donar sortida als interessos especulatius del Pla de la Ribera. Amb estupor veiem que malgrat que el 40% dels terrenys que ocupa la Vila Olímpica són públics no es destinen a fer habitatge social. La FAVB i altres entitats reaccionen amb un manifest i una manifestació a la plaça Sant Jaume.

L'editorial de la revista de l'AVV del novembre de 1989 considera que amb l'arribada dels Jocs **l'especulació** s'estendrà com una «metxa encesa» per tot el barri. Davant l'eufòria mediàtica pels J100, l'AVV amb la Comissió Icària, la Flor de Maig i l'Arxiu Històric organitzen diversos debats públics sobre el futur del Poblenou.

El gener del 2002 els veïns s'alarmen en conèixer per la premsa un dels plans més agressius del Pla 22@: l'**Eix Llacuna**. A banda de les afectacions, el pla convertia aquest carrer en una avinguda de negocis amb nou gratacels de 72 m d'alçada. L'Ajuntament, amb nocturnitat i traïdoria, havia aprovat el pla el mes anterior.

Sota el lema **«Digueu NO!»** es convoca una gran assemblea a l'Aliança i el 28 de febrer es fa una manifestació, la més massiva del Poblenou des de la República. 4.500 al·legacions avalen la moguda. L'Ajuntament retira el pla i dos mesos després presenta un nou projecte molt més light i reduint les afectacions, que és ratificat en una assemblea a Can Felipa.

Més de vint d'anys d'incansable lluita va costar al veïnat del carrer Bolívia desafectar els seus tres-cents habitatges. Finalment, el 1999 pot celebrar la desafectació amb una gran festa. I el 2005, va costar dues manifestacions, convocades per les AVV de la zona, aconseguir que l'Ajuntament deixés de veure com a «tècnicament impossible» l'**enderroc del tortell** viari de Glòries que hipotecava la plaça.

Sabíes que el **Parc del Poblenou** de vora mar és fruit de la lluita veïnal? El 1987 quan, amb l'aixecament de les vies del tren, semblava que queia el darrer obstacle que separava el Poblenou del mar, paradoxalment ens assabentàvem que es projectava una nova barrera que era el Cinturó del Litoral. A iniciativa de l'AVV, la Coordinadora

d'Entitats va impulsar amb milers de fulls de mà la campanya **«Volem ser consultats»** per convocar una assemblea massiva el 29 d'octubre a l'Aliança, de la qual amb els ànims escalfats la gent va sortir en manifestació. L'Ajuntament es va veure obligat a rectificar i pocs mesos després va presentar la cobertura de la Ronda amb el Parc del Poblenou que avui gaudim.

L'any dels Jocs vint entitats —sí, vint!— del Poblenou elaborem el manifest **«Volem seguir vivint al Poblenou»** sobre l'impacte d'uns nous plans urbanístics que ja es comencen a dibuixar a esquena del veïnat. És un document de referència amb un titular i una orientació plenament vigents trenta anys després.

Si en algun lloc la participació s'ha guanyat a pols i al carrer, ha estat a la plaça de les Glòries. El 2007 l'Ajuntament i les quatre AVV de l'entorn signem el **Compromís per Glòries**, que ha estat un full de ruta que ha permès fer el seguiment dels equipaments promesos de la zona, dels túnels, dels habitatges i del verd (Canòpia) i dels seus terminis d'execució.

El treball de l'AVV d'empoderar-se per interpretar els plans urbanístics i poder fer-hi **al·legacions** ha estat molt important. Pràcticament en tots els plans urbanístics hem presentat al·legacions, que si bé no han permès canviar els projectes, sí que en molts casos els han millorat en algun grau. Malgrat els aspectes especulatius del 22@, amb les al·legacions del 2000 vam aconseguir que tot l'habitatge nou fos de protecció pública, i en la

modificació recent hem pogut modificar les arestes més negatives del pla. En canvi, les al·legacions presentades al Pla Diagonal-Mar no van servir per modificar ni una coma del seu caràcter escandalosament especulatiu. Des dels J100 sempre hem reclamat que hi hagués un sol **Pla Global** del Poblenou, en què partint de les deficiències i necessitats del barri es planifiqués el futur amb participació veïnal.

Defensa de l'espai públic i patrimoni

Gràcies a la tossuderia del barri i l'AVV es va aconseguir tenir la plaça de la **Paperera**, coneguda oficialment per Julio González. Vam rebutjar dos avantprojectes que no respectaven les ànsies de tenir un parc. Finalment el 1989 s'aprova la tercera versió, que passava del 16% de les 5 ha del Pla urbanístic destinades a verd, al 65%.

Quan no hi ha participació passen coses com aquesta: el Regidor volia treure les rajoles de la Rambla i el veïnat va aturar les màquines. Era el 2013. I llavors vam creure que si l'Ajuntament no feia un procés participatiu sobre com volíem la Rambla el fariem nosaltres. Es va crear el col·lectiu **Fem Rambla** per impulsar-lo amb la màxima rigorositat (fase de diagnòstic amb 483 enquestes, fase deliberativa amb unes jornades

el 29 de juny i una posterior assemblea per treure conclusions). Davant el ressò mediàtic l'Ajuntament va reaccionar convocant el seu procés participatiu, però això era tan absurd que va rectificar i va reconèixer la dinàmica del veïnat. La majoria de criteris es van tenir en compte, especialment en el nou tram de la Rambla entre Taulat i passatge Calvell, però en la qüestió de reduir l'espai de les terrasses no es va tenir prou valentia.

El 2004 l'AVV demana un **Pla de Protecció del Casc Antic** del Poblenou en detectar més de vint espais susceptibles de ser enderrocats, però l'Ajuntament no suspèn les llicències d'enderroc, i l'endemà que l'AVV demana la protecció de la fàbrica Extractes Tànics, el propietari de l'enderroca. Fins a quatre anys més tard no s'aprova el Pla, que blindava la destrucció de 53 edificis, però deixa fora els altres nuclis antics més enllà del centre del barri.

El 24/01/2013 vam fer una xerrada a Can Saladrigas per debatre com promoure l'**economia social i solidària al barri**, estimulats per una visita de membres de l'AVV a França per conèixer l'experiència de les Régies de Quartier. Més endavant vam veure que podríem aplicar-la als entorns del carrer Pere IV ja que la crisi havia deixat paralitzats 450.000 m2 de sòl. Llavors vam convocar un debat sota el lema «Te-

nim necessitats, tenim espais buits», que va generar sinergies que es plasmarien el 2014 amb la constitució de la **Taula Eix Pere IV**. El 2016 va organitzar les exitoses jornades «Cooperar per fer ciutat». La Taula no ha parat de fer activitats socials i culturals i de potenciar l'economia social i solidària. Té l'espai Perequarto a Can Ricart i gestiona el Casal de Barri de Ca l'Isidret.

El **Pou del Món** era tan profund que travessava la Terra. La proposta d'instal·lar-hi dins una pantalla interactiva hauria fet possible la comunicació continuada i lliure entre la gent del Parc del Centre del Poblenou i la d'un parc de Guayaquil (Equador). Si bé Jean Nouvel va dissenyar un espai del parc per fer-lo, l'Ajuntament mai es va prendre seriosament aquesta proposta veïnal tan original.

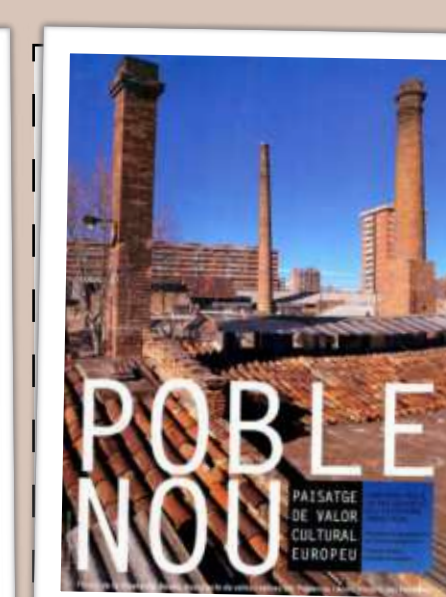
Durant molts anys el solar que ara ocupa el **Parc del Centre** va estar abandonat. Les entitats de l'entorn ho criticaven i el col·lectiu Parkcentral 2004 va voler dinamitzar l'espai davant el recel de la policia. Aquestes entitats i l'AVV van criticar el projecte de parc per car, poc sostenible i per estar dividit i amb la traça de l'històric carrer Pere IV desdibuixada. El Districte no els va deixar posar una paradeta dins el recinte del parc per recollir signatures el dia de la inauguració (6/08/2008).

Des del 1991 el solar del carrer Castella/Sant Joan de Malta, que era ocupat per un gran transformador de Fecsa, estava qualificat de **zona verda**. Com que la companyia es negava a treure'l, el veïnat va dir prou, va convocar una assemblea el 29/01/2015 i no va parar fins a aconseguir-ho. L'AFA de l'escola Sant Martí del davant va posar una placa al solar desocupat en homenatge a Manel Andreu, de l'AVV, per la seva determinació en aquesta lluita.

Disposar d'un **hort col·lectiu** a ciutat és un valor per ell mateix i alhora possibilita relacions grupals valuoses. Al Poblenou hi ha horts urbans en sòl municipal, com el Connect-Hort, avalat per l'AVV; l'Hort dels Pebrots, per l'ACS Bac de Roda; o l'espai del passatge Trullàs. Però també hi horts ocupant terrenys privats, els anomenats horts indignats; n'hi va arribar a haver cinc. Un problema comú és la contaminació del sòl.

Després dels JJ00, en plena febre transformadora del litoral nord de la ciutat, un conjunt de ciutadans, entitats veïnals i professionals, reunits a l'Institut Barri Besòs, van reclamar un «Pla Alternatiu entre la Ciutatella i el Besòs», una mirada a la ciutat des de la perifèria. I es va constituir el **Fòrum de la Ribera del Besòs**, que va esdevenir un laboratori de pensament alternatiu. Aquesta entitat, amb l'AVV, l'Arxiu Històric

i altres, entre el 2000 i el 2008, van lliurar un dur combat intel·lectual i d'acció social per la preservació del llegat urbà, arquitectònic i cultural de la industrialització. Les fàbriques i els paisatges industrials, amenaçats per la promoció immobiliària en el 22@, van tenir a Can Ricart l'epicentre d'un conflicte que se saldaria amb la **catalogació l'any 2008 de 114 elements**, i la declaració de BCIN per a Can Ricart.

Canvis del barri i afectacions

Mai s'ha donat al Poblenou un conflicte tan llarg i dur com el de **Can Ricart**. D'una banda, treballadors afectats, veïns i entitats del barri, acadèmics i especialistes en història i patrimoni fabril, okupes i moviments alternatius, i de l'altra, un Ajuntament enrocant a voler tirar endavant un dels plans més agressius del 22@ que destruïa el conjunt industrial de més vàlua històrica que quedava al Poblenou i les activitats productives que hi persistien. El 2004 la mobilització i ferotge resistència dels treballadors davant la decisió del Marquès de Santa Isabel de rescindir el contracte a les empreses coincideix amb les jornades del Fòrum de la Ribera del Besòs que van destacar el valor del conjunt patrimonial. A aquesta confluència per salvar Can Ricart s'hi van sumar de seguida els artistes del recinte i el conjunt del barri, com ho demostra que l'any següent quaranta entitats del barri signin un manifest per salvar-lo. El 2005 van esclatar totes les formes imaginables

d'**empoderament veïnal**: una assemblea a Can Felipa i la primera gran manifestació; un web on per mitjà d'una càmera es vigilava nit i dia que no entressin les excavadores; barricades dels treballadors; una jornada de portes obertes i moltes més activitats a Can Ricart; el pregó de festa major... Tot això, acompanyat de la presentació del treball de recerca i la proposta alternativa al Pla que oferia una argumentació incontestable sobre la vàlua de l'espai. El 4 d'abril de l'any següent dues hores després que l'Ajuntament comencés a moure's presentant una tímida proposta de conservació, de manera sospitosa s'incendia l'edifici central. La reacció veïnal va ser immediata amb noves mobilitzacions. Més tard hi ha l'ocupació de Can Ricart pel col·lectiu La Makabra i l'assetjament de la policia. El relator de Nacions Unides i de la Comissió de Drets Humans de l'ONU, Miloon Kothari, visita Can Ricart i dona fe de «la desconexió entre la planificació urbanística i la planificació social».

El juny del 2006, el Fòrum de la Ribera, l'Arxiu Històric i l'AVV presentem la petició que Can Ricart sigui declarat per la Generalitat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). Dos anys més tard, el 22/04/2008 la Generalitat l'aprova i protegeix les parts més importants del recinte. Fins aquella data van continuar les mobilitzacions. Llàstima que pel camí 240 treballadors han hagut de marxar i que s'hagi enderrocat una tercera part del recinte.

El **tancament** de petites empreses i tallers ha estat una sagnia en tots els plans urbanístics del Poblenou. Només amb l'obertura de la Diagonal se'n van afectar més de 500. En la resolució del conflicte de l'Eix Llacuna l'Ajuntament es va comprometre per escrit a vetllar pel futur d'aquests establiments, però va ser paper mullat. Ni el veïnat, ni l'AVV els hem sabut defensar prou.

Gràcies a les al·legacions de l'AVV al 22@, es va obtenir que tots els nous habitatges d'aquest àmbit fossin de promoció oficial, malgrat que el seu nombre va quedar lluny dels 4000 pisos previstos. Era una mesura que encara ens semblava poc per frenar la substitució social del barri i, per aquest motiu, l'any 2003, s'inicia una forta campanya sota el lema de «**Volem seguir vivint al Poblenou**»: dues assemblees a Can Felipa, recollida

de signatures, pancartes als balcons i 1000 persones en manifestació el 5/05/2004. Finalment, en una assemblea d'aquell mateix any s'avalua la signatura d'un acord que aconseguís que un mínim d'una **tercera part** d'aquests habitatges de Protecció Oficial sigui destinat a gent del barri. Aquest criteri d'assignació territorial s'ha incorporat a les posteriors promocions públiques d'habitatge de la ciutat.

Des de la constitució el 1998 de la **Cooperativa d'habitatges** Prohabitat2000 SCCL i fins a la fusió l'any 2015 amb la Cooperativa Fem Ciutat SCCL, l'AVV va impulsar la construcció de 203 habitatges de Protecció Oficial al barri del Poblenou. Del total d'habitatges construïts, 61 es van retornar a l'Ajuntament per destinar-los a habitatge de lloguer i 7 més a diversos programes socials.

La conjunció dels plans urbanístics i dels efectes de la vinguda massiva de **turisme** que ha posat el Poblenou de moda ha tingut unes conseqüències directes en l'encariment de l'habitatge. La gentrificació del barri és un fet i moltes famílies han estat desnonades. La solidaritat veïnal, vehiculada moltes vegades pel col·lectiu «Ens Plantem», ha estat molt necessària.

La lluita per frenar la **substitució social** ha estat una constant. La desaparició del barri de barraques de rere el cementiri va ser la primera prova de foc, gairebé dos anys d'assemblees i negociacions van aconseguir reubicar aquests veïns en pisos nous de la Gran Via. Però el nombre d'afectacions es va reproduir en els altres plans urbanístics. Pels anys 90, en l'Obertura de la Diagonal, es va aconseguir que la gent que no tenia una segona residència es reubi-

qués dins el mateix pla, cosa que llavors no era garantit per llei. Però totes les **afectacions** van ser un malson, les negociacions per millorar les condicions dels trasllats van ser molt dures, especialment quan es tractava de gent gran. L'AVV ha procurat, i va ser possible en el Pla del Front Marítim i en diferents fases de l'Obertura de la Diagonal, convertir el tracte individualitzat amb l'afectat, que pretenia l'Administració, en processos assemblearis col·lectius.

Mobilitat, medi ambient i maneres de fer

El novembre del 76, per iniciar la campanya «**Volem el Metro Ara!**», l'AVV convoca una assemblea a la Cooperativa Pau i Justícia. La policia la va impedir. El barri no es va aturar, es van posar pancartes i es va fer una sonora caravana de cotxes. El metro es va inaugurar el 7/10/1977 i, cosa inaudita, la festa la va fer el barri sense la presència de cap autoritat. Per cert, es va aconseguir canviar el nom de l'estació, 'Bilbao', pel de 'Poblenou'.

El metro es va construir a la mínima profunditat per evitar les capes freàtiques, fet que va provocar que **vibracions** afectessin diversos immobles del carrer Pujades. El 2005 es crea una comissió veïnal per demanar solucions i amb el desgraciat ajut de l'esfondrament del Carmel el 2007 es fa una reforma a fons. Uns anys més tard vam fer una campanya per eliminar barreres per accedir al metro.

Les micropolítiques en **mobilitat** són importants. El 1996 la cruïlla Bac de Roda / Cinturó del Litoral era un punt negre de perillositat reconeguda. L'Ajuntament al·legava que no tenia diners per posar-hi un semàfor. L'enorme pintada de l'AVV va cridar l'atenció i un any més tard es va posar el semàfor. També es va aconseguir un pas a peu pla amb semàfor per substituir l'incòmode pont per a vianants que hi havia a la Gran Via a l'altura de la Rambla.

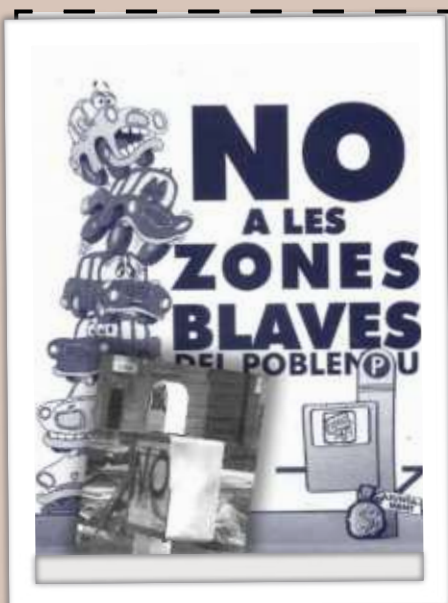
«**Fora Fertrat!**» va ser una lluita emblemàtica contra una empresa contaminant, que va marcar els inicis de l'AVV pels anys 74-75. Amb el franquisme encara, la protesta va ser tan sonada que fins el NO-DO se'n va fer ressò. És significatiu el paper de les dones, que es van manifestar a la porta del Districte en resposta a l'agressió a una veïna. Fertrat va marxar.

La lluita per **recuperar la platja** ha estat històrica. El 1974 l'Ajuntament legalitza el «*Vertedero de la costa*» i l'AVV organitza un concurs per trobar-hi l'element més insòlit. El 1981 s'aconsegueix el primer condicionament de la platja, però va ser la lluita pel soterrament del Cinturó Litoral la que aconseguí el Parc del Poblenou i les platges que ara tenim.

La sensibilitat de l'AVV pel **medi ambient** sempre ha estat present perquè partim d'un barri molt contaminat. Els darrers anys amb el canvi climàtic a sobre hem impulsat diverses iniciatives sobre els residus, una exposició i xerrades sobre la *Guia per a la rehabilitació climàtica del Poblenou*, que hem fet amb l'UPC, i impulsar una comunitat energètica.

La **guerra contra les àrees blaves** va esclatar quan l'abril del 1998 l'Ajuntament instal·la al centre del barri 120 places de pagament. Intenses mobilitzacions i assemblees setmanals acompanyades de sabotatges als parquímetres (i dues multes a l'AVV per tallar el carrer) van obligar el Districte, quatre mesos després, a eliminar-les i programar dos aparcaments públics.

La **pacificació del trànsit** sempre ha estat una voluntat de l'AVV. És una intenció que ha trobat molta resistència en sectors determinats. Fer la Rambla preferent per a vianants va tenir molts detractors. També l'AVV es va moure a fons (dues assemblees) per convèncer que l'àrea verda d'aparcament era una millora per al veïnat. I, malgrat criticar la nul·la participació en la implementació de la Superilla, sempre l'ha defensat.

Abans es deia «anar a Barcelona» perquè les comunicacions eren complicades. Ha calgut estar-hi molt a sobre per millorar el **transport públic** de superfície. Sempre hem topat amb tècnics de TMB molt refractaris a fer modificacions (els recorreguts de bus, freqüències de pas, les marquesines...). Hem reclamat carrils bici i la unió dels tramvies per la Diagonal (a la foto acció del 5/12/2015).

El 2005 l'AVV i la Coordinadora d'Entitats publica el manifest «**Poblenou és Poblenou**» contra la pretensió municipal de dividir el Poblenou en cinc barris. S'interpreta com un atac a una manera d'entendre'ns. 45 entitats hi donen suport. La xiulada al Regidor al pregó de festa major del 2006 no el deixa parlar. Aquest fet es va repetir cada any i ha acabat que la festa major la inauguri el barri amb l'absència de representants municipals.

Malgrat restar-li protagonisme, l'AVV sempre ha valorat l'impuls de **plataformes unitàries** a l'hora de defensar els interessos del veïnat. D'aquesta manera s'han creat espais on han confluït persones i entitats del barri. En són exemple, la Plataforma per l'Ensenyament Públic, el Grup de Patrimoni del Fòrum Ribera Besòs, les comissions d'habitatge, de mobilitat, de sanitat, proequipaments, etc. En aquests moments la interlocució amb el Districte està sota mínims.

I per no perdre la visió global sobre la situació de tot el Poblenou, en els tres mandats municipals que van del 2007 al 2019 diverses entitats veïnals elaborem conjuntament uns **exhaustius informes** en què es destaquen els déficits i es marquen línies estratègiques a seguir. Més enllà que aquest material es tingui en compte o no en els Plans d'Actuació del Districte, haver treballat entre nosaltres ha estat prou positiu.

Solidaritat, cuidar-se i més...

El 2001 una **tancada d'immigrants** a l'església del Pi lluitava per la seva regularització. L'església del Sagrat Cor va acollir la tancada d'un grup de pakistanesos i el barri es va bolcar a donar-los suport. Es van aconseguir flassades, matalassos, roba, aliments i sobretot companyia i solidaritat quan es van declarar en vaga de fam. Es va constituir una xarxa de suport que va gestionar el lloguer d'un pis per a vuit persones fins que van ser autosuficients.

Apropem-nos va sorgir fruit de la tancada al Sagrat Cor i el nom volia afavorir el sentiment de pertinença a la ciutat amb una bona acollida; facilitar-los l'aprenentatge de les llengües, el coneixement dels costums i recursos; com tramitar els papers, elaborar un currículum. Les tertúlies del «Te i cafè» i els àpats compartits a les Festes de Maig van ajudar a facilitar la convivència.

En un principi es presentava a concursos per aconseguir subvencions fins que es va convertir en un **Pla Comunitari** que va permetre comptar amb personal tècnic. Abans i ara, Apropem-nos actua amb el suport imprescindible del voluntariat que fa classes i que assessora jurídicament. Actualment també dinamitza i dona suport a iniciatives que sorgeixen al barri.

Al núm. 0 de la revista, el 1996, s'informa de la creació del **Grup de Dones** de l'AVV, i al següent que ja en formen part 21 veïnes; la seva dinàmica, però, ha estat com el riu Guadiana. Els darrers anys ha tornat a revifar com es veu pels actes a què el 'cromo' fa referència. També vetlla per les bones pràctiques igualitàries dins l'entitat.

El 1997 es crea la Comissió de **Sanitat** per oposar-se a la reducció de 14 especialistes de l'ambulatori Lope de Vega. Els anys següents es fa un seguiment per revertir les retallades i insistir per tenir la nova residència de gent gran del carrer Llull, 238. Darrerament s'ha tornat a activar aquesta comissió en què participen diverses entitats del barri i es coordina amb les altres AVV del Districte i amb la FAVB.

El **15 M de 2011 i la vaga general** de l'any següent suposen un empoderament de molta gent del barri i un motiu de confluència de sectors diversos en què també hi ha l'AVV. Es creen dinàmiques assembleàries (Assemblea Social) que enllacen amb altres d'anteriors com la de l'ocupació de la Teixidora. Dos actes van comptar amb la participació de l'Arcadi Oliveres, a qui es va homenatjar el 23/05/2021, un any després de la seva mort.

Les naus buides de les fàbriques del Poblenou van ser la solució a l'habitatge i espai de treball de persones en situació irregular fins que van començar els **desallotjaments**. Llavors es va crear l'Assemblea Solidària Contra els Desallotjaments, constituïda pels immigrants, entitats i moviment veïnal. Es va aconseguir que les administracions els acceptessin com a interlocutors i, després de la tancada a l'església de

Sant Bernat, l'Ajuntament va oferir allotjament per a alguns. Semblava obrir-se una porta, i es van multiplicar les reunions amb Delegació del Govern, Generalitat i Ajuntament i, a la Flor de Maig, es va constituir un grup de treball per gestionar la documentació necessària. Malgrat totes les accions, el resultat va fer evident que la solució no pot ser altra que derogar la **Llei d'estrangeria**.

El **Mercat Solidari** pels Drets Humans del Poblenou ja té més de vint anys. És un mercat de segona mà per al qual les persones organitzadores recullen roba, llibres, joguines, bijuteria... durant tot l'any per oferir-ho a preu simbòlic (normalment 1€) a qui ho vulgui. L'import recaptat va destinat íntegrament a Amnistia Internacional. Es fa pel novembre al Casal de Barri del Poblenou.

El 1969 es va formar la clandestina Comissió de Barri, que va ser la gènesi de l'AVV, que es va constituir el 1972. L'AVV ha tingut quatre seus: la primera, en un **local** a la Rambla, 85 (llavors Paseo del Triunfo); la segona, a l'ateneu La Flor de Maig, a Josep Trueta, 195 (llavors Wad-Ras); la tercera, a Can Felipa, Pallars, 277; i l'actual, al Casal de Barri de la Rambla, 49.

El periodista Josep Maria Huertas Claveria ens recordava que les **havaneres** que l'AVV organitza per la festa major eren les de més anys de celebració continuada de Barcelona. La pandèmia va obligar a no fer-les un any, i al següent, encara amb màscares, no vam poder repartir el rom. Són una cita tradicional que gairebé no cal convocar perquè espontàniament cada any omple de gom a gom la placeta Prim.

Huertas Claveria, soci fundador de l'AVV, per escrits a la premsa sobre militars, va ser empresonat el 1975, fet que va motivar una gran campanya de solidaritat a favor seu. Va morir el 2008 i la plaça de Can Felipa duu el seu nom. Sens dubte l'AVV era un **"nido de rojos"**, com ho demostra el passat de dos dels seus membres més actius, Antonio Parron i Manel Martínez, que van ser torturats i van patir presó molts anys.

50 aniversari de la FAVB

**A Barcelona les lluites
també venen de lluny!**

APERTURA
GARCIA - MO

¡AHORA
EVITARLO

VERBENA POPUL

AL LOCAL
DB

VECINO,
ESTAN
AQUI!

fest

1972-2022
Cooperació, participació i lluita

50 aniversari de la FAVB
i les victòries
ens marquen el camí

50 favb

1972-2022

Generació, participació i lluita

FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
VEINALS
DE BARCELONA

COTXERES BORRELL

RAMBLA PRIM

CAN FABRA

ATENEU DE NOU BARRIS

RAMBLA GUIPÚSCOA

PLAÇA DELS PORXOS

METRO BON PASTOR

FARINERA DEL CLOT

PARC DE LA PEGASO

RONDA DEL MIG

PLAÇA LESSEPS

LA VIOLETA

CAN MASDEU

LA SEDETA

COBERTURA RONDA DE DALT

CASA GOLFERICS

VILA CECILIA

LA VIRREINA

MERCAT DE LES FLORS

POU DE LA FIGUERA

CAN BATLLÓ

VAPOR VELL

ESPANYA INDUSTRIAL

PARC ESCORXADOR

PLAÇA GAUDÍ

Trobada de celebració del 50 aniversari de la FAVB 'Federació d'Associacions Veïnals de Barcelona'
"Ocupem el Saló de Cent" 7 de juliol 2022

Anuncia't
 Amb la teva presència
 a la revista del barri
 tothom hi guanya!
628069200
comercialelpoblenou@gmail.com

23

Si vius a Barcelona, decideixes a Barcelona

Si ets una persona estrangera que viu a Barcelona i vols votar en les pròximes eleccions municipals, inscriu-te al cens electoral.

Si eres una persona extranjera que vive en Barcelona y quieres votar en las próximas elecciones municipales, insíbete en el censo electoral.

barcelona.cat/comvotar

Propera promoció de 70 habitatges protegits en cooperativa a Viladecans

Tots els habitatges disposaran d'àmples terrasses exteriors.

Informa't trucant al 93 488 28 10 o entra a la nostra web per a més informació.

www.femciutat.cat
info@femciutat.cat

FEM CIUTAT
COOPERATIVA D'HABITATGES
Les infografies són orientatives